

zaaknummer 2010 T 14

datum advies: 7 oktober 2010

De Beoordelings- en Adviescommissie (verder ook: de BAC) van de kerkelijke rechtspersoon Hulp en Recht geeft het volgende advies inzake de klacht van:

_____
wonende te
klager,

tegen:

_____
in leven priester van het aartsbisdom Utrecht,
geboren op _____ overleden op _____
laatstelijk gewoond hebbende te _____
de persoon over wie geklaagd wordt,
hierna te noemen de aangeklaagde.

1. De procedure

Bij klaagschrift van 20 april 2010, met bijlagen, heeft klager zijn hierna te bespreken klacht geformuleerd. Het aartsbisdom heeft daartegen in de persoon van zijn vicaris-generaal,

(verder te noemen:

_____, bij verweerschrift van 22 juni 2010, herzien bij _____ dat van 12 augustus 2010, verweer gevoerd. Op 6 september 2010 heeft te 's-Gravenhage achter gesloten deuren een zitting van de BAC, samengesteld uit de hierna te noemen leden, plaatsgevonden. Klager is - in gezelschap van zijn juridisch adviseur, mr. R.P. Baetens, advocaat te Tilburg - verschenen, heeft zijn klacht mondeling toegelicht en heeft vragen van de BAC beantwoord. Namens het aartsbisdom is niemand verschenen. Waar hierna van "verweerschrift" wordt gesproken, doelt de BAC op dat van 12 augustus 2010.

2. De klacht

2.1. Bij de hier volgende omschrijving van de klacht put de BAC niet alleen uit het klaagschrift, maar ook uit de ter zitting van 6 september 2010 afgelegde verklaring van klager, zoals opgetekend in het van die zitting opgemaakte proces-verbaal. Alles wat in deze paragraaf van het advies wordt vermeld, is de visie van klager.

2.2. Klager is in de jaren . . . . . toen aangeklaagde kape-
laan was van de parochie . . . . . te . . . . . en klager een
van zijn (jonge) parochianen, door aangeklaagde seksueel
misbruikt. De toedracht en achtergrond daarvan was als volgt.

2.3. Vanaf . . . . . volgde klager kerkorgellessen te Arnhem. Hij
mocht in zijn parochiekerk oefenen, als die op dat moment niet
anderszins werd gebruikt. Klager deed dat twee tot drie keer
in de week, telkens gedurende een half uur tot een uur. De
gang van zaken was dan als volgt. Klager ging in beginsel via
de niet afgesloten keukendeur de pastorie binnen, haalde de
sleutels van de kerk uit een la in de keuken, ging spelen in
de (niet via de pastorie te betreden) kerk en bracht de sleu-
tels op dezelfde manier terug. Er woonden destijds twee tot
drie priesters (niet steeds dezelfde) in de pastorie, waar-
onder aangeklaagde, terwijl ook regelmatig een daar niet woon-
achtige priester, de huishoudster en/of de werkster aanwezig
waren. Als aangeklaagde of een van de andere bewoners alleen
thuis was, of als er niemand was, was de keukendeur afgeslo-
ten. In dat geval belde klager aan om de sleutels te halen of
terug te brengen. Deed bij het terugbrengen niemand open, dan
gooide hij de sleutels in de brievenbus. Het misbruik is
begonnen in . . . . . in de periode dat klagers ouders in echt-
scheiding lagen en klager zich eenzaam voelde. Op dat moment
had klager nog een groot vertrouwen in aangeklaagde, die
regelmatig bij hem thuis kwam, omdat klagers moeder vrijwil-
ligster bij de parochiële caritasinstelling was. Het misbruik
vond altijd plaats, als klager de sleutels kwam terugbrengen
en de keukendeur op slot was. Aangeklaagde begon dan, op
wisselende plaatsen in de pastorie, met klager te stoeien
en/of hem te kietelen, waarbij hij hem tegen de grond werkte,
schrijlings op hem ging zitten en hem, al stoeiend, van zijn
(onder)kleding ontnam. Aangeklaagde had (vanzelfsprekend) een
geestelijk en lichamelijk overwicht op klager. Vervolgens ging
aangeklaagde (de voorkant van) het lichaam van klager,
waaronder diens genitaliën, uitgebreid betasten. Vluchten was
voor klager niet mogelijk omdat aangeklaagde hem in bedwang
hield. Klager keek de andere kant op omdat hij zich schaamde
en zich vernederd voelde. Hierbij speelde een rol dat klager
in de puberteit was: zijn genitaliën ontwikkelden zich en er
begon schaamhaar te groeien. Klager wilde zich als het ware
psychisch aan het gebeuren onttrekken. Hij was daarbij als de
dood dat aangeklaagde en hij zouden worden betraht en lette
daarom, zo veel als dat kon, op geluiden van eventuele aankomende
bezoekers van de pastorie, terwijl hij ook zomogelijk
door de ramen naar buiten keek. Klager, die tevoren seksuele
ervaringen noch voorlichting had gehad, raakte niet opgewonden
van de activiteiten van aangeklaagde en heeft daarbij ook
nooit een orgasme gehad. Hij weet niet of dat laatste bij
aangeklaagde (wel) het geval was: klager wilde per se niet
naar aangeklaagde kijken. Hij weet daarom ook niet of deze
zijn onderlichaam had ontbloot of zijn gulp had opengedaan.
Het misbruik eindigde elke keer abrupt doordat aangeklaagde
klager kort en zakelijk gelastte zich aan te kleden en weg te

gaan. Het eindigde definitief, toen aangeklaagde in 1974 werd overgeplaatst.

2.4. Hoewel klager denkt dat het misbruik vaker heeft plaatsgehad, kan hij zich vijf keren met zekerheid herinneren, gerelateerd aan de plaats waar het gebeurde (bijv. de keuken of de gang). Niet elke keer ging het stoeien/kietelen in misbruik over, maar als dat wel gebeurde, was dat steeds weer een (akelige) verrassing, mede omdat aangeklaagde op zich een aardige man was. Aangeklaagde werd dan tijdens het stoeien/kietelen ineens afstandelijk. Het tijdsverloop tussen de verschillende gevallen van misbruik was wisselend, maar in ieder geval soms klein. Na afloop was klager altijd doodmoe en bezweet en was hij bang dat iedereen kon zien wat er gebeurd was. Aangeklaagde heeft nooit gezegd dat klager over het misbruik niet mocht spreken en heeft mede daardoor bij klager de indruk gewekt het gebeuren volstrekt normaal te vinden.

2.5. Omdat hij bang was niet te worden geloofd (een priester stond in hoog aanzien), heeft klager destijds niets aan zijn ouders, (drie) zussen of anderen verteld. Eind jaren ontwikkelden zich bij klager veel lichamelijke klachten, zoals hevige hoofdpijnen, angst- en paniekaanvallen en hyperventilatie. Klager heeft zich voor een en ander herhaaldelijk onder medische behandeling gesteld en zich laten onderzoeken, in welk verband hij in voor het eerst, met grote moeite, tegenover een hulpverlener over het misbruik heeft verteld. Helaas is daarop toen verder niet ingegaan. Dit werd anders rond en toen heeft klager specialistische hulp gezocht en gevonden ter verwerking van het misbruik. Daarbij was een bezoek in aan het graf van de inmiddels overleden aangeklaagde van groot belang. Niet alleen wat betreft zijn geestelijk en lichamelijk welzijn, maar ook in het kader van zijn opleidingen en werk heeft klager steeds weer last van (de gevolgen van) het misbruik ondervonden. Nog steeds heeft hij somatische klachten en gebruikt hij medicijnen (Propranolol). Verder heeft hij moeite met het aangaan van relaties en grote angst voor verbaal en fysiek geweld. Het misbruik heeft een centrale rol in klagers leven gespeeld en hem uit balans gebracht. Klager heeft in een klacht tegen aangeklaagde willen indienen, maar kreeg toen van Hulp en Recht te horen dat dat niet kon omdat aangeklaagde was overleden. Klager betreurt het er niet van op de hoogte te zijn gesteld dat sinds 1 januari 2008 het indienen van een klacht tegen een overledene mogelijk is.

2.6. Met zijn klacht hoopt klager allereerst en minimaal te bereiken dat de kerkelijke autoriteiten het misbruik erkennen en daarvoor hun verontschuldiging aanbieden. Daarnaast wenst hij een redelijke vergoeding voor de voor zijn rekening gebleven kosten van vele jaren therapie, alsmede smartengeld.

3. Het verweer

Het aartsbisdom erkent de pastorale relatie tussen klager en aangeklaagde. Het meent dat er met betrekking tot de klacht geen ondersteunend bewijs is: noch het misbruik noch het tegendeel kan overtuigend bewezen worden geacht. Wel acht het aartsbisdom aannemelijk "dat het klaagschrift (...) een kern van waarheid bevat" (verweerschrift, sub 2 onder m). Het door klager gestelde causale verband tussen het misbruik en zijn psychosomatische en andere psychische klachten vindt het aartsbisdom niet bewezen en het merkt op dat de BAC over de eis tot schadevergoeding in haar advies geen uitspraak zal kunnen doen.

4. De beoordeling

4.1. De door klager gestelde feiten, indien juist, kunnen worden gekwalificeerd als seksueel misbruik in de zin van artikel 2.1 van de hier geldende Procedure bij klachten van seksueel misbruik, een op 9 oktober 2007 vastgestelde Regeling van het R.K. Kerkgenootschap in Nederland (verder: de Procedure). Dit wordt door het aartsbisdom ook erkend, althans niet betwist (verweerschrift, sub 2 onder b).

4.2. Klager heeft op de BAC, zowel in zijn klaagschrift als ter zitting van 6 september 2010, een oprechte en authentieke indruk gemaakt.

4.3. De ex-huisarts van klager, schrijft in haar als bijlage 2 bij het klaagschrift gevoegde brief van 7 mei 2010 als volgt:

"L.S.,

heeft mij gevraagd informatie te verstrekken t.a.v. zijn medische geschiedenis in de periode dat hij in mijn praktijk stond ingeschreven,

Toen in mijn praktijk kwam in 1983 had hij veel lichamelijke klachten zoals hoofdpijn en buikklachten waarvoor hij al uitgebreid specialistisch onderzocht was.

Ik heb hem in voorgesteld voor zijn uitgebreide klachten hulp te zoeken en heb hem toen verwezen naar het RIAGG, het (lees:) toenmalige GGz. In de jaren daarna heeft hij nog enkele malen therapieën gevolgd bij het RIAGG. Ik heb in de loop der jaren veel contact met hem gehad, vooral vanwege de vele klachten die hem belemmerden in zijn dagelijkse leven, en in kwam hij op mijn spreekuur om mij te vertellen van het seksueel misbruik door een geestelijke in zijn jeugd.

Ik heb hem toen verwezen naar een psycholoog die ervaren was op dit terrein en heeft toen een aanvang gemaakt met het verwerken van het seksueel misbruik. (...)

Ik getuig hierbij dat veel somatische en psychosomatische problemen heeft gekend in zijn leven. (...) Ik kan natuurlijk nooit aantonen dat er een direct verband is tussen zijn klachten en het seksueel misbruik maar uit de literatuur en uit de praktijk weet ik dat mensen die in hun jeugd seksueel

misbruikt zijn vaak met de problemen kampen die ik ook heb
aangetroffen bij (...)"

Hoewel niet uit eigen wetenschap kan verklaren dat het door klager gestelde misbruik heeft plaatsgevonden, blijkt uit dit citaat genoegzaam dat zij als diens voormalig huisarts niet twijfelt aan de realiteit van wat haar door klager over het hem aangedane seksueel misbruik is verteld. Bovendien vindt de verklaring steun in de door klager bij het klaagschrift gevoegde stukken uit zijn medische dossier.

4.4. In zijn verweerschrift schrijft het aartsbisdom onder meer het volgende (sub 2 onder 1):

"In het persoonsdossier van aangeklaagde dat berust bij het Aartsbisdom Utrecht bevindt zich (...) een brief aan

d.d. van de huishoudster van aangeklaagde in de periode dat deze pastor en deservitor in

was. Daarin maakt zij er melding van dat zij (op een niet nader gemelde datum en tijdstip) aangeklaagde in de sacristie van heeft betrappt terwijl hij een misdienaar bejegende op

een wijze die - afgaande op de beschrijving van de huishoudster - als seksueel misbruik in de zin van artikel 2.1. van de Procedure kan worden gekwalificeerd. Van de misdienaar in kwestie vernam deze huishoudster achteraf desgevraagd dat dit hem "heel vaak" met aangeklaagde was overkomen. In een (ongedateerde) notitie die is gehecht aan voorgenoemde brief aan schrijft (de

toenmalige; BAC) vicaris-generaal onder meer: "Het betreft

in ons bisdom. Deze gegevens zijn al enige jaren geleden bekend geworden. Er is enige malen met hem over gesproken. (...) Hij heeft er veel spijt van. Zegt dat het een incidentele gebeurtenis is geweest, die zich niet zal herhalen". Ik heb vicaris-generaal

bovengenoemde brief en aangehechte notitie voorgehouden. Hij antwoordde dat dit gedrag van aangeklaagde toen (omstreeks september reeds enige jaren in kleine kring bekend was (...)"

Verder heeft het aartsbisdom, als onder 3 gememoreerd, opgemerkt dat het aannemelijk is dat het klaagschrift van klager "een kern van waarheid bevat".

4.5. Het is de BAC ambtshalve bekend, hetgeen het aartsbisdom overigens in het verweerschrift ook heeft vermeld en waarvan ook klager ter zitting op de hoogte bleek te zijn, dat eerder een klacht tegen aangeklaagde is ingediend. Bij advies van

heeft de BAC de aartsbisschop van Utrecht geadviseerd die klacht gegrond te verklaren. Opmerking verdient dat de in die zaak aannemelijk geachte feiten, het betasten van lichaam en genitaliën in het kader van stoeien en kietelen, grote gelijkenis vertonen met die in de onderhavige zaak.

4.6. Op grond van al het voorgaande, in onderling verband en samenhang bezien, acht de BAC aannemelijk dat het door klager gestelde misbruik heeft plaatsgevonden.

4.7. Zoals zij klager reeds ter zitting van heeft meegedeeld, zal de BAC zich niet uitlaten over het

eventuele toekennen van schadevergoeding door het aartsbisdom aan klager. Voorts is het treffen van een van de in art. 17.1 van de Procedure genoemde maatregelen niet aan de orde, omdat aangeklaagde is overleden. De BAC zal er daarom in zoverre mee volstaan de aartsbissschop van Utrecht te adviseren de klacht gegrond te verklaren en klager excuses aan te bieden.

4.8. Ten slotte voelt de BAC zich genoodzaakt het volgende op te merken. Enkele dagen vóór de zitting, namelijk op _____ heeft _____ de BAC schriftelijk doen weten niet ter zitting _____ te zullen verschijnen, kort gezegd, omdat hij niets aan het verweerschrift had toe te voegen. Klager heeft hierover ter zitting van _____ het volgende opgemerkt:

"Ik ben hiervan op de hoogte gebracht. Ik heb hier gemengde gevoelens over. Enerzijds scheelt dit een confrontatie en voelde het als het ware als een opluchting. Ik was namelijk erg (onaangenaam) geraakt door de toon van het verweerschrift. Anderzijds vind ik dit geen correcte gang van zaken. Ik had toch wel verwacht dat een vertegenwoordiger van de aangeklaagde hier aanwezig zou zijn, teneinde over en weer zaken te kunnen bespreken. Er wordt mij mijns inziens nu een mogelijkheid ontnomen om iets te vragen aan de wederpartij of iets op te merken".

Ook de BAC is onaangenaam getroffen door het feit dat ter zitting geen vertegenwoordiger van het aartsbisdom is verschenen. Niet alleen is haar daarmee in potentie een goede mogelijkheid tot waarheidsvinding ontnomen (waaraan niet afdoet dat

_____ zich in genoemde brief bereid verklaarde nadere vragen te beantwoorden), wezenlijker is dat dit bij klager de zojuist beschreven gevoelens heeft opgeroepen. Naar de diepste overtuiging van de BAC kan het aartsbisdom zich in een procedure als deze niet beperken tot de feitelijke en juridische merites van de zaak, maar dient het zich ervan bewust te zijn een pastorale verantwoordelijkheid te hebben ten opzichte van de betrokken klager, ongeacht of het door deze gestelde misbruik heeft plaatsgevonden. Om die reden is de BAC van oordeel dat het aartsbisdom ten onrechte ter zitting niet is verschenen. Het is de BAC ambtshalve bekend dat het aartsbisdom ook in de zaak _____ niet ter zitting (van _____

_____ is verschenen. Omdat zij er toen nog van uitging dat het om een incident ging en de klager in die zaak te kennen had gegeven een nadere mondelinge behandeling - na beantwoording van vragen door het aartsbisdom - niet nodig te vinden, heeft de BAC in het advies in die zaak niets over deze gang van zaken opgemerkt. Nu echter moet worden gevreesd dat het aartsbisdom ook in andere gevallen zal handelen als zojuist omschreven, acht de BAC het tot haar adviserende taak behorend de aartsbissschop van Utrecht te wijzen op deze door haar als zeer ongewenst ervaren gang van zaken.

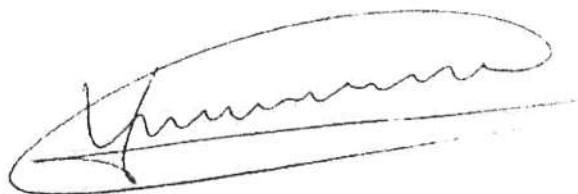
4.9. In het onder 4.8 overwogene vindt de BAC aanleiding de aartsbissschop van Utrecht te adviseren klager (naast excuses) een persoonlijk gesprek aan te bieden, waarbij klager mag kiezen of dat plaatsvindt met de aartsbissschop of met -

en waarbij klager zich desgewenst kan doen vergezellen van zijn juridisch adviseur.

5. Het advies

De Beoordelings- en Adviescommissie adviseert de aartsbisschop van Utrecht de klacht gegrond te verklaren en klager excuses alsmede een persoonlijk gesprek - als boven omschreven - aan te bieden.

Dit advies is vastgesteld op 7 oktober 2010 door mr. R.J.M. Smit, voorzitter, mw. W.M. Veltman-Breddels en mr. C.C. de Rijke-Maas, leden, bijgestaan door mr. S.R.M.I. Roos-Bollen, griffier, en is ondertekend door de voorzitter.

Op grond van art. 16.4 van de Regeling wordt dit advies binnen twee weken nadat het is vastgesteld bij aangetekend schrijven aan de aartsbisschop van Utrecht en aan klager verzonden.

Op grond van art. 18.1 van de Regeling stelt de aartsbisschop binnen dertig dagen na ontvangst van dit advies klager schriftelijk en gemotiveerd op de hoogte van de beslissing die hij naar aanleiding van dit advies heeft genomen.

Op grond van art. 18.2 van de Regeling geeft de aartsbisschop daarbij de mogelijkheden van bezwaar en beroep aan.

Op grond van art. 18.3 van de Regeling ontvangt de BAC een afschrift van de beslissing van de aartsbisschop.